Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2704

[Total No. of Pages : 4

[5307]-Ext.-11

M.A. (Part - I) (For External)

SOCIOLOGY

SC - 01 : Classical Sociological Tradition and

SC-04 : Methodology of Social Research

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 100*

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***

Q1) Answer any one of the following questions in 500 words. **[20]**

a) Discuss the social and intellectual forces that contributed to the emergence of sociological theory.

b) Explain Durkheim's veiws on religion.

Q2) Answer any one of the following questions in 500 words. **[20]**

a) Analyse Weber's theory of 'Protestant ethic and spirit fo capitalism'

b) Evaluate Marx's theory of Dialectical materialism

Q3) Answer any one of the following questions in 500 words. **[20]**

a) Explain Comte's notion of positivism and state the features of Vienna Circle's positivism.

b) Discuss ethnography as a qualitative research method

Q4) Answer any one of the following questions in 500 words. **[20]**

a) Comment on the feminist critique of positivism.

b) Explain the survey method and its advantages on a quantitative research strategy.

Q5) Write short notes on any four of the following in 100 words each. **[20]**

a) Types of alienation

b) Organic solidarity and mechanical solidarity

c) Verstehen (weber)

d) Ethics and social research

e) A note on content analysis

f) Importance of Triangulation

⊖⊖⊖

Total No. of Questions : 5]

P2704

[5307]-Ext.-11

M.A. (Part - I) (For External)

SOCIOLOGY

SC - 01 : Classical Sociological Tradition and

SC-04 : Methodology of Social Research

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 100*

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे संपूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. **[20]**

अ) समाजशास्त्रीय सिद्धांताच्या उदयातील सामाजिक व बौध्दिक घटकांची चर्चा करा.

ब) डुरखीम यांचे धर्मावरील विचार स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. **[20]**

अ) वेबरच्या 'प्रोटेस्टंट नीतितत्वे आणि भांडवलशाहीचा उदय' या सिध्दांताचे विश्लेषण करा.

ब) मार्क्सच्या द्वंद्वात्मक भौतिकवादाच्या सिध्दांताचे मूल्यमापन करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. **[20]**

अ) कॉम्टची प्रत्यक्षवादाची संकल्पना स्पष्ट करून व्हिएन्ना सर्कलच्या प्रत्यक्षवादाची वैशिष्ट्ये सांगा.

ब) गुणात्मक संशोधन पध्दती म्हणून लोकालेखपध्दतीची चर्चा करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. **[20]**

अ) प्रत्यक्षवादावरील स्त्रीवादी चिकित्सेवर टिप्पणी करा.

ब) सर्वेक्षण पध्दती स्पष्ट करून संख्यात्मक संशोधन पध्दती म्हणून सर्वेक्षण पध्दतीचे फायदे स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही चारांवर प्रत्येकी 100 शब्दांत टिपा लिहा. **[20]**

अ) परात्मतेचे प्रकार

ब) जैविक ऐंक्य व यांत्रिक ऐक्य

क) अंतर्बोध पध्दती वेबर (Verstehen)

ड) सामाजिक संशोधन व नीतीमत्ता

इ) आशय विश्लेषणावर टीप

फ) त्रिकोणमितीचे महत्व

⊖⊖⊖

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2705

[Total No. of Pages : 4

[5307]Ext.-12
M.A. (Part - I)
(For External)
SOCIOLOGY
SC - 02 : Sociology of India and
SC - 03 : Introduction to Sociological Theories
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 100*

Instructions to the candidates:

1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following questions in 500 words. **[20]**

a) Discuss in detail the formation of sociology in India.

b) Analyse the contribution of M.N.Srinivas to sociology of India.

Q2) Answer any one of the following questions in 500 words. **[20]**

a) Critically comment on caste as a major form of social stratification in India.

b) Elaborate on Dr. Ambedkar's views as non-brahmin perspective on Indian society.

Q3) Answer any one of the following questions in 500 words. **[20]**

a) State the meaning of structuralism and elaborate.

Radliff-Brown is contribution to structuralism.

b) Critically evaluate berger's theory of social construction of reality.

P.T.O.

Q4) Answer any one of the following questions in 500 words. **[20]**

a) Discuss garfinkel's contribution to ethnomethodology.

b) State the main tenets of conflict theory and elaborate Dahrendorf's contribution to conflict theory.

Q5) Write short notes on any four of the following in 100 words each:**[20]**

a) Indian sociology in crisis

b) Mahatma Phule's views on Satyadharma

c) Tribe as a base of social stratification in India.

d) Merton's concepts of function and dysfunction.

e) Goffman's views on 'presentation of self'.

f) Meaning of phenomenology

⊖⊖⊖

Total No. of Questions : 5]

P2705

[5307]Ext.-12

M.A. (Part - I)

(For External)

SOCIOLOGY

SC - 02 : Sociology of India and SC - 03 : Introduction to Sociological Theories

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 100*

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे संपूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 500 शब्दात उत्तर लिहा. **[20]**

अ) भारतातील समाजशास्त्राच्या विकासाची सविस्तर चर्चा करा.

ब) भारतीय समाजशास्त्रातील एम.एन.श्रीनिवास यांच्या योगदानाचे विश्लेषण करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 500 शब्दात उत्तर लिहा. **[20]**

अ) भारतातील सामाजिक स्तरीकरणाचा प्रमुख आधार म्हणून भारतीय जातीव्यवस्थेवर चिकित्सात्मक टिप्पणी करा.

ब) भारतीय समाजावरील अब्राम्हणी दृष्टीकोन म्हणून डॉ. आंबेडकरांचे विचार विशद करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 500 शब्दात उत्तर लिहा. **[20]**

अ) संरचनावादाचा अर्थ सांगून रॅडक्लिफ ब्राऊन यांचे संरचनावादातील योगदान विशद करा.

ब) वास्तवाच्या सामाजिक जडणघडणीच्या बर्जर यांच्या सिध्दांताचे चिकित्सात्मक विश्लेषण करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा. **[20]**

अ) लोकजीवन पध्दती शास्त्रातील गारफिंकेल यांच्या योगदानाची चर्चा करा.

ब) संघर्षवादी सिध्दांताची प्रमुख तत्वे सांगून डॅऱ्हेनडॉर्फ यांचे संघर्षवादी सिध्दांतातील योगदान विशद करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही चारवर प्रत्येकी 100 शब्दांत टीपा लिहा. **[20]**

अ) भारतीय समाजशास्त्रा समोरील संकट

ब) महात्मा फुले यांचे सत्यधर्मावरील विचार

क) भारतातील सामाजिक स्तरीकरणाचा एक आधार – आदिवासी जमाती

ड) मर्टन यांच्या कार्य व अपकार्य या संकल्पना

इ) 'स्वचे सादरीकरण' संबंधी गॉफमन यांचे विचार

फ) प्रघटनाशास्त्राचा अर्थ

⊖⊖⊖

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2706

[Total No. of Pages : 4

[5307]Ext.-13

M.A. (Part - I)

(For External)

SOCIOLOGY

SO - 01 : Agrarian Society in India and SO - 05 : Sociology of Education

(2013 Pattern) (Optional)

Time : 3 Hours] ***[Max. Marks : 100***

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***

Q1) Answer any one of the following questions within 500 words. **[20]**

a) Explain structural functional and marxist perspectives to study peasant society.

b) Describe feudalism as one of the stages of development of agrarian society.

Q2) Answer any one of the following questions within 500 words. **[20]**

a) Critically examine the poverty alleviation programmes in India.

b) Critically evaluate agrarian movements in India.

Q3) Answer any one of the following questions within 500 words. **[20]**

a) Discuss Bourdieu's contribution to sociology of education.

b) Examine freire's contribution to philosophy of education.

Q4) Answer any one of the following questions within 500 words. **[20]**

a) Explain the impact of colonial education an educational system in India.

b) Examine the alternative educational programme in India.

Q5) Write short notes on any four of the following within 100 words each: **[20]**

a) Features of peasant society

b) Asiatic mode of production

c) Politics of farm lobby

d) Parson's views on educations

e) Concept of de-schooling

f) Issues of inequality in education

⊖⊖⊖

Total No. of Questions : 5]

P2706

[5307]Ext.-13
M.A. (Part - I)
(For External)
SOCIOLOGY
SO - 01 : Agrarian Society in India and
SO - 05 : Sociology of Education
(2013 Pattern) (Optional)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 100*

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. **[20]**

अ) कृषक समाजाचा अभ्यास करण्यासाठी वापरल्या जाणारा संरचनात्मक कार्यवादी आणि मार्क्सवादी दृष्टिकोन स्पष्ट करा.

ब) कृषि समाजाच्या विकासाचा एक टप्पा म्हणून सरंजामशाही व्यवस्थेचे वणर्न करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. **[20]**

अ) भारतातील दारिद्र्य निर्मुलन कार्यक्रमाचे टिकात्मक परीक्षण करा.

ब) भारतातील कृषक चळवळीचे टिकात्मक मूल्यमापन करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. **[20]**

अ) शिक्षणाच्या समाजशास्त्रातील बोर्द्यू यांच्या योगदानाची चर्चा करा.

ब) शिक्षणाच्या तत्वज्ञानातील फ्रिरी यांच्या योगदानाचे परीक्षण करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. **[20]**

अ) भारतीय शिक्षण पध्दतीवरील वसाहतवादी शिक्षणाचे परिणाम स्पष्ट करा.

ब) भारतातील पर्यायी शैक्षणिक कार्यक्रमांचे परीक्षण करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही चारांवर प्रत्येकी 100 शब्दांपर्यंत टीपा लिहा. **[20]**

अ) कृषक समाजाची वैशिष्ट्ये

ब) अशियायी उत्पादन पध्दती

क) शेतकरी गटाचे राजकारण

ड) शिक्षणासंबंधी पार्सन्स यांचे विचार

इ) निर्विद्यालयी करणाची संकल्पना

फ) शिक्षणातील असमानतेचा प्रश्न

⊖⊖⊖

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2707

[Total No. of Pages : 4

[5307]-Ext.-14
M.A. (Part - I)
(For External)
SOCIOLOGY
SO - 03 : Sociology of Social Movements and
SO - 06 : Sociology of Media
(2013 Pattern) (Optional)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 100*

Instructions to the candidates:

1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following questions within 500 words. **[20]**

a) Define social movements. Discuss the nature and characteristics of social movement.

b) Critically examine structural-functional and marxist perspectives of social movement.

Q2) Answer any one of the following questions within 500 words. **[20]**

a) Critically analyse women's movement in India interms of its leadership and ideology.

b) Explain the relationship of social movement with state and civil society.

Q3) Answer any one of the following questions within 500 words. **[20]**

a) Critically evaluate the history of media in India.

b) Explain the method of discourse analysis.

Q4) Answer any one of the following questions within 500 words. **[20]**

a) Examine the portrayal of terrorism in transnational television.

b) Explain the growth of regional cinema in India.

Q5) Write short notes on any four of the following within 100 words each: **[20]**

a) Reform movement

b) Labour movement

c) Impact of glabalization an social movement

d) Meaning of folk culture

e) Politics of television

f) Gender in Bollywood cinema

⊖⊖⊖

Total No. of Questions : 5]

P2707

[5307]-Ext.-14
M.A. (Part - I)
(For External)
SOCIOLOGY
SO - 03 : Sociology of Social Movements and SO - 06 : Sociology of Media
(2013 Pattern) (Optional)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 100*

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. **[20]**

अ) समाजिक चळवळीची व्याख्या लिहा. सामाजिक चळवळीच्या स्वरूप आणि वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.

ब) सामाजिक चळवळीच्या संरचनात्मक कार्यवादी आणि मार्क्सवादी दृष्टिकोनाचे टिकात्मक परीक्षण करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. **[20]**

अ) नेतृत्व आणि विचारप्रणालीच्या संदर्भात भारतातील स्त्रीचळवळीचे टिकात्मक विश्लेषण करा.

ब) राज्य संस्था आणि नागरी समाजाबरोबर सामाजिक चळवळीच्या संबंधाचे विश्लेषण करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. **[20]**

अ) भारतातील प्रसारमाध्यमांच्या इतिहासाचे चिकित्सात्मक मूल्यमापन करा.

ब) चर्चाविश्व विश्लेषणाची पध्दत स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. **[20]**

अ) राष्ट्रातीत दूरचित्रवाणी मधील दहशतवादाच्या चित्रीकरणाचे परीक्षण करा.

ब) भारतातील प्रादेशिक त्रिपटांचा विकास स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही चारांवर प्रत्येकी 100 शब्दांपर्यत टीपा लिहा. **[20]**

अ) सुधारणा चळवळ

ब) कामगार चळवळ

क) समाजिक चळवळींवर जागतिकिकरणाचे परीणाम

ड) लोकसंस्कृतीचा अर्थ

इ) दूरचित्रवाणीतील राजकारण

फ) बॉलीवुड चित्रपटातील लिंगभाव

⊖⊖⊖

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2708

[Total No. of Pages : 4

[5307]Ext.-15

M.A. (Part - I) (For External)

SOCIOLOGY

SO - 03 ; Political Sociology and SO - 07 : Health and Society

(2013 Pattern) (Optional Paper)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 100*

Instructions to the candidates:

1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following within 500 words. **[20]**

a) Discuss Weberian tradition in political sociology.

b) Analyze dalit politics with reference to Indian society and State.

Q2) Answer any one of the following within 500 words. **[20]**

a) Explain the nature of new social movements.

b) Discuss nature and scope of political sociology.

Q3) Answer any one of the following within 500 words. **[20]**

a) Explain the concepts of sickness and disease.

b) Discuss the impact of globalization on health sector in India.

P.T.O.

Q4) Answer <u>any one</u> of the following within 500 words. **[20]**

a) Elucidate the conflict approach on health and medicine in sociology.

b) Analyze the issues related to rural health in India.

Q5) Write short notes on <u>any four</u> within 100 words each. **[20]**

a) Sociological definition of State

b) Patriarchy and Indian State

c) Foucault's views on power

d) Right to health

e) Meaning of social epidemiology

f) Functional approach to health

⊖⊖⊖

Total No. of Questions : 5]

P2708

[5307]Ext.-15

M.A. (Part - I) (For External)

SOCIOLOGY

SO - 03 ; Political Sociology and SO - 07 : Health and Society

(2013 Pattern) (Optional Paper)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 100*

सूचना :- 1) *सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.*

2) *उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.*

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. **[20]**

अ) राजकीय समाजशास्त्रामधील वेबरवादी परंपरेची चर्चा करा.

ब) भारतीय समाज आणि राज्यसंस्थेच्या संदर्भात दलित राजकारणाचे विश्लेषण करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. **[20]**

अ) नवीन सामाजिक चळवळींचे स्वरूप स्पष्ट करा.

ब) राजकीय समाजशास्त्राच्या स्वरूप आणि व्याप्तीची चर्चा करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. **[20]**

अ) आजार आणि रोग या संकल्पना स्पष्ट करा.

ब) भारतातील आरोग्यक्षेत्रावरील जागतिकीकरणाच्या परिणामांची चर्चा करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. **[20]**

अ) समाजशास्त्रामधील आरोग्य आणि औषधे यांच्यावरील संघर्ष दृष्टीकोन विशद करा.

ब) भारतातील ग्रामीण आरोग्यासंबंधी प्रश्नांचे विश्लेषण करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही चारांवर 100 शब्दात टिपा लिहा. **[20]**

अ) राज्यसंस्थेची समाजशास्त्रीय व्याख्या

ब) भारतीय राज्यसंस्था आणि पितृसत्ता

क) सत्तेवरील फुको यांचे विचार

ड) आरोग्याचा अधिकार

इ) सामाजिक संसर्गजन्य रोगनिदानशास्त्र

फ) आरोग्याचा कार्यवादी दृष्टीकोन

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2709

[Total No. of Pages : 4

[5307]Ext.-16

M.A. (Part - I) (For External)

SOCIOLOGY

SO - 04 : Sociology of Maharashtra : Culture and Society & SO - 8 : Sociology of Labour

(2013 Pattern) (Optional Paper)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 100*

Instructions to the candidates:

1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following within 500 words. **[20]**

a) Critically analyze the development of Maharashtra State.

b) Discuss important issues raised by Ambedkarite movement.

Q2) Answer any one of the following within 500 words. **[20]**

a) Discuss in detail the widow remarriage movement in 19th centuary Maharashtra.

b) Write an essay on satyashodhak movement in Maharashtra.

Q3) Answer anyone of the following within 500 words. **[20]**

a) Discuss the impact of globalization on transnational migration of labour.

b) Discuss the challenges posed by globalization before the organized sector in India.

Q4) Answer any one of the following within 500 words. **[20]**

a) Discuss problems faced by unorganized labour from caste and gender perspective.

b) Write an essay on labour in knowledge industry.

Q5) Write short notes on any four within 100 words each. **[20]**

a) Vedokta Right debate

b) Sex-Ratio in Maharashtra

c) Regional Disparity in Development

d) Informalization of Work

e) Concept of work

f) Fordist to post-fordist organizational change

⊖⊖⊖

Total No. of Questions : 5]

P2719

[5307]Ext.-16

M.A. (Part - I) (For External)

SOCIOLOGY

SO - 04 : Sociology of Maharashtra : Culture and Society & SO - 8 : Sociology of Labour

(2013 Pattern) (Optional Paper)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 100*

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. **[20]**

अ) महाराष्ट्र राज्याच्या विकासाचे चिकित्सक विश्लेषण करा.

ब) आंबेडकरवादी चळवळींनी उपस्थित केलेल्या प्रमुख मुद्यांची चर्चा करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. **[20]**

अ) 19 व्या शतकातील महाराष्ट्रातील विधवा पुनर्विवाहाच्या चळवळीची सविस्तर चर्चा करा.

ब) महाराष्ट्रातील सत्यशोधक चळवळीवर निबंध लिहा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. **[20]**

अ) कामगारांच्या राष्ट्रातीत स्थलांतरावर जागतिकीकरणाच्या प्रभावाची चर्चा करा.

ब) भारतातील संघटित क्षेत्रापुढील जागतिकीकरणाच्या आव्हानांची चर्चा करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. **[20]**

अ) जात आणि लिंगभाव दृष्टिकोनातून असंघटीत क्षेत्रातील कामगारांच्या समस्यांची चर्चा करा.

ब) माहिती उद्योगातील श्रमिकांवर निबंध लिहा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही चारांवर प्रत्येकी 100 शब्दात टीपा लिहा. **[20]**

अ) वेदोक्त प्रकरणावरील विवाद

ब) महाराष्ट्रातील लिंग-गुणोत्तर प्रमाण

क) विकासातील प्रादेशिक असमतोल

ड) कामाचे अनौपचारीकरण

इ) कामाची संकल्पना

फ) फोर्डीस्ट ते उत्तर-फोर्डीस्ट संघटनात्मक बदल

⊖⊖⊖

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2710

[Total No. of Pages : 4

[5307]Ext.-21

M.A. (Part - II) (For External)

SOCIOLOGY

SC - 05 : Application of Research skills and

SC - 07 : Sociology of Globalization

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 100*

Instructions to the candidates:

1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Answer any one of the following questions in 500 words. **[20]**

a) Explain research design and review of litarature.

b) Discuss collection of data process in social science research.

Q2) Answer any one of the following questions in 500 words. **[20]**

a) Discuss historical process of Globalization

b) Explain impact of GLobalization on technology.

Q3) Answer any one of the following questions in 500 words. **[20]**

a) Discuss about quatitative data analysis in social science research.

b) Explain about report writing, content and steps in research.

P.T.O.

Q4) Answer any one of the following questions in 500 words. **[20]**

a) Explain modernization and development theory

b) Discuss environmental challeges and responces to Globalization.

Q5) Write any four short notes 100 words each. **[20]**

a) Interpretetion of data

b) Bibliography

c) Sociological research

d) Privetisation

e) Aspects of Globalization

f) Colonialism

⊖⊖⊖

Total No. of Questions : 5]

P2710

[5307]Ext.-21

M.A. (Part - II) (For External)

SOCIOLOGY

SC - 05 : Application of Research skills and SC - 07 : Sociology of Globalization

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 100*

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. **[20]**

अ) संशोधनाचा आराखडा आणि संदर्भ साहित्याचा आढावा स्पष्ट करा.

ब) सामाजिक शास्त्र संशोधनातील माहिती संकलपनाची प्रक्रिया याची चर्चा करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. **[20]**

अ) जागतिकीकरणाच्या ऐतिहासिक प्रक्रियेची चर्चा करा.

ब) तंत्रज्ञानावरील जागतिकीकरणाच्या प्रभाव स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. **[20]**

अ) सामाजिक शास्त्रातील संशोधनात गुणात्मक माहितीच्या विश्लेषणाची चर्चा करा.

ब) संशोधनातील अहवाल लेखन, आशय आणि पायऱ्या स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही <u>एका</u> प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. **[20]**

अ) अधुनिकीकरण व विकासाच्या सिद्धांत स्पष्ट करा.

ब) जागतिकीकरणास पर्यावरणिय आव्हाने आणि प्रतिसाद याची चर्चा करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही चार वर 100 शब्दात टिपा लिहा. **[20]**

अ) माहितीचे निर्वचन

ब) संदर्भसाहित्य सूची

क) समाजशास्त्रीय संशोधन

ड) खाजगीकरण

इ) जागतिकीकरणाचे पैलु

फ) वसाहतीकरण

⊖⊖⊖

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2711

[Total No. of Pages : 4

[5307]Ext.-22

M.A. (Part - II) (For External)

SOCIOLOGY

SC - 06 : Sociology of Development and

SC-08 Contemporary Social Theories

(2013 Pattern) (Compulsory)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 100*

Instructions to the candidates:

1) All questions are compulsory.

2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Answer any one of the following within 500 words. **[20]**

a) Explain the evolution of the concept of development from 'economic growth to sustainable development'.

b) Analyze feminist and subaltern approach to development.

Q2) Answer any one of the following within 500 words. **[20]**

a) Examine various dimensions of neo-liberalism and discuss India's development from mixed economy to neo-liberal reforms.

b) Explain the principles of dependency theory in detail.

Q3) Answer any one of the following within 500 words. **[20]**

a) Explain positivism and discuss critique of positivism in sociological theory.

b) Discuss principles of Frankfurt School and its contribution to neoMarxism.

Q4) Answer any one of the following within 500 words. **[20]**

a) Discuss Foucault's contribution to post-structuralism.

b) Examine Giddens' theory of structuration.

Q5) Write short notes on any four of the following within 100 words each. **[20]**

a) Indicators of social development

b) Role of World Trade Organization (WTO) in development

c) Schumacher's views on development

d) Life World and System (Habermas)

e) Civil Society (Gamsci)

f) Hyper Reality (Boudrillard)

⊖⊖⊖

Total No. of Questions : 5]

P2711

[5307]Ext.-22

M.A. (Part - II) (For External)

SOCIOLOGY

SC - 06 : Sociology of Development and SC-08 Contemporary Social Theories

(2013 Pattern) (Compulsory)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 100*

सूचना :- 1) *सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.*

2) *उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.*

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा. **[20]**

अ) 'आर्थिक वाढ ते शाश्वत विकास' अशी विकासाच्या संकल्पनेची उत्क्रांती स्पष्ट करा.

ब) विकासाच्या स्त्रीवादी आणि शोषित दृष्टीकोनांचे विश्लेषण करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा. **[20]**

अ) नवउदारवादांच्या विविध पैलूंचे परीक्षण करा आणि मिश्र अर्थव्यवस्था ते नवउदारवादी सुधारणा या भारताच्या विकासाची चर्चा करा.

ब) परावलंबित्वाच्या सिद्धांताची तत्वे सविस्तर स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा. **[20]**

अ) प्रत्यक्षवाद म्हणजे काय ते सांगून समाजशास्त्रीय सिद्धांतातील प्रत्यक्षवादाच्या टीकेची चर्चा करा.

ब) फ्रँकफर्ट संप्रदायाच्या तत्वांची चर्चा करा. आणि त्याचे नव-मार्क्सवादाला असलेले योगदान सांगा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा. **[20]**

अ) उत्तर-संरचनावादाला असलेल्या फुको यांच्या योगदानाची चर्चा करा.

ब) गिडन्स यांच्या सरंचनीकरणाच्या सिद्धांताचे परीक्षण करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही चारवर 100 शब्दांत टिपा लिहा. **[20]**

अ) सामाजिक विकासाचे निर्देशांक

ब) विकासामधील जागतिक व्यापार संघटनेची भूमिका

क) विकासावरील शुमाखर यांचे विचार

ड) जीवजगत आणि व्यवस्था (हेबर मास)

इ) नागरी समाज (ग्रामसी)

फ) अतिवास्तवता (बॉद्रीलार्ड)

⊖⊖⊖

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2712

[Total No. of Pages : 4

[5307]Ext.-23

M.A. (Part - II)

(For External)

SOCIOLOGY

SO - 09 : Sociology of Gender and SO - 13 : Sociology of Social Work

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 100*

Instructions to the candidates:

1) All questions are compulsory.

ii) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Answer any one of the following question with in 500 words, **[20]**

a) Discuss Marxist and radical bases of feminism.

b) Explain problems of women workers in unorganised sector.

Q2) Answer any one of the following question with in 500 words. **[20]**

a) Discuss the increasing rate of dropouts among girl child in school education.

b) Examine womens movement with reference to health issues in India.

Q3) Answer any one of the following question with in 500 words. **[20]**

a) Discuss development and empowerment approaches to social work.

b) Explain differences between the methods and application of practice methods related to social work.

Q4) Answer any one of the following question with in 500 words. **[20]**

a) Examine social work in the context of women, children and senior citizens.

b) Explain the significance and steps of report writing of field visit.

Q5) Write any four short notes on the following with in 100 words: **[20]**

a) Patriarchy and gender inequality

b) Feminization of work

c) Emergence of women' studies

d) History of social work in India

e) Social security and safety nets

f) Importance of correction work

⊖⊖⊖

Total No. of Questions : 5]

P2712

[5307]Ext.-23
M.A. (Part - II)
(For External)
SOCIOLOGY
SO - 09 : Sociology of Gender and SO - 13 : Sociology of Social Work
(2013 Pattern)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 100*

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. **[20]**

अ) स्त्रीवादाच्या मार्क्सवादी आणि जहालवादी आधारांची चर्चा करा.

ब) असंघटित क्षेत्रातील स्त्री कामगारांची समस्या स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. **[20]**

अ) मुलींच्या शालेय शिक्षणातील गळतीच्या वाढत्या प्रमाणावर चर्चा करा.

ब) भारतातील आरोग्य संबंधीचे स्त्री चळवळीचे परीक्षण करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. **[20]**

अ) समाजकार्याचा विकास आणि सबलीकरणाच्या दृष्टिकोनाची चर्चा करा.

ब) समाजकार्याशी संबंधीत पद्धती आणि प्रात्यक्षिक पद्धतीतील अंमलबजावणी यातील फरक स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) **खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दात लिहा.** **[20]**

अ) **स्त्रिया, मुले आणि वयोवृद्ध नागरिक यांच्या संदर्भात समाजकार्याचे परीक्षण करा.**

ब) **क्षेत्रभेटीवरील अहवाल लेखनाचे महत्व आणि पायऱ्या स्पष्ट करा.**

प्रश्न 5) **खालीलपैकी कोणत्याही चारवर पत्येकी 100 शब्दात टिपा लिहा.** **[20]**

अ) **पितृसत्ता आणि लिंगभाव विषमता**

ब) **कार्याचे स्त्रीकरण**

क) **स्त्रीअभ्यासाचा उदय**

ड) **भारतातील समाजकार्याचे इतिहास**

इ) **सामाजिक सुरक्षितता आणि सुरक्षा जाळी**

फ) **सुधारणात्मक कार्याचे महत्व**

⊖⊖⊖

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2713

[Total No. of Pages : 4

[5307]Ext.-24

M.A. (Part - II)

(For External)

SOCIOLOGY

SO-10 : Sociology of Disaster and Disaster management

and

SO - 14 : Human Rights and Social Justice

(2013 Pattern) (Optional)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 100*

Instructions to the candidates:

1) All questions are compulsory.

2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Answer any one of the following within 500 words. **[20]**

a) Explain the nature and characteristics of disaster.

b) Discuss the different types of natural disasters and its management with specific examples.

Q2) Answer any one of the following within 500 words. **[20]**

a) Explain the meaning of post-disaster relief and rehabilitation and discuss its need in India.

b) Examine India's Disaster Management Act, 2005 and Indian State's various policies and programmes for disaster management.

Q3) Answer any one of the following within 500 words. **[20]**

a) Discuss the different theories of human rights (Classical, Liberal, Marxist, neo-Marxist).

b) Examine the constitutional rights of minorities in India.

Q4) Answer any one of the following within 500 words. **[20]**

a) Discuss the role of civil society organizations in bringing about social justice.

b) Explain relevance of human rights in globalized society.

Q5) Write short notes on any four of the following within 100 words each. **[20]**

a) Public Sociology perspective to disaster management

b) Nuclear disasters

c) Concept of disaster management

d) Forms of social justice

e) Right to information

f) Environmental rights

⊖⊖⊖

Total No. of Questions : 5]

P2713

[5307]Ext.-24

M.A. (Part - II)

(For External)

SOCIOLOGY

SO-10 : Sociology of Disaster and Disaster management

and

SO - 14 : Human Rights and Social Justice

(2013 Pattern) (Optional)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 100*

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा. **[20]**

अ) आपत्तीचे स्वरूप आणि वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

ब) नैसर्गिक आपत्तींच्या विविध प्रकारांची आणि त्यांच्या व्यवस्थापनाची सोदाहरण चर्चा करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा. **[20]**

अ) आपत्ती पश्चात मदत आणि पुनर्वसन याचा अर्थ सांगून भारतातील त्याच्या आवश्कतेची चर्चा करा.

ब) भारताच्या आपत्ती व्यवस्थापन कायदा, 2005 आणि आपत्ती व्यवस्थापनाच्या भारतीय शासनाच्या विविध धोरण आणि कार्यक्रमांचे परीक्षण करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा. **[20]**

अ) मानवी हक्काच्या विविध सिद्धांतांची चर्चा करा (अभिजात, उदारमतवादी, मार्क्सवादी, नव मार्क्सवादी)

ब) भारतातील अल्पसंख्यांकाच्या घटनात्मक अधिकारांचे परीक्षण करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 500 शब्दात उत्तर लिहा. **[20]**

अ) सामाजिक न्याय मिळवण्यामध्ये नागरी समाज संघटनांच्या भूमिकेची चर्चा करा.

ब) जागतिकीकरण झालेल्या समाजात मानवी हक्काचे महत्व स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही चारवर 100 शब्दांत टिपा लिहा. **[20]**

अ) आपत्ती व्यवस्थापनाचा जन समाजशास्त्रीय दृष्टीकोन

ब) आण्विक आपत्ती

क) आपत्ती व्यवस्थापनाची संकल्पना

ड) सामाजिक न्यायाचे प्रकार

इ) माहितीचा अधिकार

फ) पर्यावरणीय अधिकार

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2714

[Total No. of Pages : 4

[5307]Ext.-25

M.A. (Part - II)

(For External)

SOCIOLOGY

Environment and Society and Ethnicity in India

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 100*

Instructions to the candidates:

1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Answer any one of the following questions in 500 words each. **[20]**

a) Discuss about social ecology and sustainable development.

b) Explain colonial policy and commercialization of forest.

Q2) Answer any one of the following questions in 500 words each. **[20]**

a) Discuss ethnic consciousness and identity

b) Explain concept of emergence of nation.

Q3) Answer any one of the following questions in 500 words each. **[20]**

a) Describe depleting water resources and pollution of water.

b) Discuss issues related to genetically modified seed and food.

Q4) Answer any one of the following questions in 500 words each. **[20]**

a) Discuss the nature of cultural diversity in India.

b) Explain problem in nation building in India.

Q5) Write any four short notes in 100 words each: **[20]**

a) Green revolution

b) Bhopal Gas tragedy

c) Narmada bachao andolan

d) Marxist perspective on ethnicity

e) Process of ethnicization

f) Crisis of secularism in India

⊖⊖⊖

Total No. of Questions : 5]

P2714

[5307]Ext.-25
M.A. (Part - II)
(For External)
SOCIOLOGY
SO - 12 : Environment and Society and
SO-15 : Ethnicity in India
(2013 Pattern)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 100*

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. **[20]**

अ) सामाजिक परिसरशास्त्र आणि शाश्वत विकास या विषयी चर्चा करा.

ब) वसाहतवादी धोरण आणि जंगलाचे व्यावसायिकीकरण स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. **[20]**

अ) वंशिक जाणिवा आणि अस्मिता याची चर्चा करा.

ब) राष्ट्राच्या उदयाची संकल्पना स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. **[20]**

अ) पाणी संसाधनाचा ऱ्हास आणि पाणी प्रदुषण याचे वर्णन करा.

ब) जनुकिय पध्दतीने विकसीत केलेल्या बियाणे आणि अन्न यांच्या समस्येची चर्चा करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. **[20]**

अ) भारतातील सांस्कृतिक विविधतेच्या स्वरूपाची चर्चा करा.

ब) भारतातील राष्ट्र उभारणीतील समस्या स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही चाारांवर 100 शब्दात टिपा लिहा. **[20]**

अ) हरितक्रांती

ब) भोपाळ वायु दुर्घटना

क) नर्मदा बचाव अंदोलन

ड) वंशिकतेवरील मार्क्सवादी दृष्टीकोन

इ) वांशिकीकरणाची प्रक्रिया

फ) भारतातील धर्मनिरपेक्षते वरील आरिष्ट

⊖⊖⊖

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2715

[Total No. of Pages : 4

[5307]Ext.-26
M.A. (Part - II)
(For External)
SOCIOLOGY
SO - 12 : Urban Sociology and
SO - 16 : Sociology of Crime
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 100*

Instructions to the candidates:

1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Answer any one of the following question with in 500 words. **[20]**

a) Explain Burger's traditional theory in urban sociology.

b) Critically examine the development of urban sociology in India.

Q2) Answer any one of the following question with in 500 words. **[20]**

a) Discuss trends in urban growth in India in the context of globalization.

b) Describe urban environment with reference to transport, water crisis, noise and air pollution.

Q3) Answer any one of the following question with in 500 words. **[20]**

a) Examine the views of the classical school on crime.

b) Explain the types and laws related to cyber-crime in India.

Q4) Answer any one of the following question with in 500 words. **[20]**

a) Define Punishment. Discuss the types of punishment.

b) Define Crime. Describe the characteristics and classification of crime.

Q5) Write any four short notes on the following with in 100 words: **[20]**

a) Migration and urban growth

b) Urban culture

c) Civic actions in urban governance

d) Causes of terrorism

e) Problems of prison

f) Causes of female foeticide

⊖⊖⊖

Total No. of Questions : 5]

P2715

[5307]Ext.-26
M.A. (Part - II)
(For External)
SOCIOLOGY
SO - 12 : Urban Sociology and
SO - 16 : Sociology of Crime
(2013 Pattern) (Credit System)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 100*

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. **[20]**

अ) नागरी समाजशास्त्रातील बर्गर यांचे पारंपारिक सिद्धांत स्पष्ट करा.

ब) भारतातील नागरी समाजशास्त्राच्या विकासाचे चिकित्सात्मक परीक्षण करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. **[20]**

अ) जागतिकिकरणाच्या सदर्भात भारतातील नगरवाढीच्या प्रवाहाची चर्चा करा.

ब) शहरी पर्यावरणाच्या संदर्भात वाहतूक, पाण्याची समस्या, ध्वनी आणि वायू प्रदूषणाचे वर्णन करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. **[20]**

अ) गुन्ह्याच्या अभिजात संप्रदयासबंधीचे विचार स्पष्ट करा.

ब) भारतातील संगणकीय गुन्हेसंबंधीचे प्रकार आणि कायदे स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. **[20]**

अ) शिक्षेची व्याख्या लिहा. शिक्षेच्या प्रकारांची चर्चा करा.

ब) गुन्ह्याची व्याख्या लिहा. गुन्ह्यांची वैशिष्ट्ये आणि वर्गीकरणाचे वर्णन करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही चारवर प्रत्येकी 100 शब्दात टिपा लिहा. **[20]**

अ) स्थलांतर आणि नागरी वाढ

ब) नागरी संस्कृति

क) नागरी प्रशसनामध्ये नागरी क्रिया

ड) दहशतवादाची कारणे

इ) तुरंगाची समस्या

फ) स्त्रीभ्रुण हत्येची कारणे

⊖⊖⊖